O ÎNCEPUSE ÎNTR-O ZI OBIȘNUITĂ DE VARĂ, CÂND DESCOPERISE — oarecum în opoziție cu ordinele șefului ei — că lenevea la calculator, lovindu-și călcâiele și numărând. Rosa Lane, la treizeci și cinci de ani și câteva luni, conștientă de un cronometru invizibil al cărui ticăit o trăgea în jos, număra anii, orele petrecute așezată în birouri, cu ochii țintă la cer, la ecranul care pâlpâia, orbind-o. Petrecuse cei zece ani de dinainte într-o poziție controlată, cu picioarele încremenite sub o masă. Scrisese un milion de e-mail-uri, sucindu-și încheieturile mâinilor. Nu se simțea mai aproape de momentul în care ar fi înțeles ceva. Înainte vedea viitorul, drapat în cenușiu. În urmă, era eșecul istoriei familiei sale. Ea era așezată în prezent, cu acest trecut și viitor rotindu-se în jurul ei. Afară se întindea orașul, cu zgomotele zilei — scrâșnetele traficului, murmurul estompat al vocilor, corurile vagi. Zgomotul se retrăgea și revenea din nou, iar ea auzea țipetele păsărilor la streșini. Se gândi la curgerea râului și la șirul neîntrerupt de mașini, cu fumul plutind deasupra culorilor strălucitoare.

În ziua aceea, așezată la biroul ei, transpirând în propria-i cămașă, gândi: *Dacă mi s-ar spune că n-o să fac niciodată mai mult de-atât, oare mi-aș dori să trăiesc sau să mor pe loc?* Apoi gândi: *Ce rost are totul, la ce bun?* Asta într-adevăr o mâhni, așa că îi scrise un e-mail șefului ei. Era concis și elegiac. Începea cu tinerețea ei, continua cu primii ani de carieră, îi mulțumea pentru protecție, îi transmitea cele mai profunde regrete ale ei și se încheia cu „demisionez". Era emfatică. Apăsă butonul *Trimite* și apoi își închise calculatorul. Își luă pălăria și haina și ieși din birou. Simțea că face o criză de nervi pe când ajunse să treacă de paznicii de la poartă, cei doi grăsani care ședeau acolo, spunând glume. Se îndreptară grăbiți spre ea. Dacă și-ar mai fi zornăit cheile încă o secundă, ea ar fi cedat și i-ar fi implorat s-o încuie acolo pentru totdeauna. Poarta se deschise larg. „Fuguța devreme acasă", spuseră ei în cor, lăsând-o să treacă. Rosa ieși în stradă, unde mașinile stăteau în coloană pentru a putea avansa. Apoi se îndreptă spre casă.

Era o zi de luni, în iunie, când Rosa își părăsi slujba. Era după-amiaza devreme, iar ea ședea în trenul pe jumătate gol, minunându-se că vede atâta spațiu, atâtea locuri libere. Simți o pală de aer în timp ce ușile se închideau. Privea țintă reclamele pentru cartele de telefon și asigurări auto. Paliative, gândi ea. Aruncă o privire pasagerilor, abia distingându-i unii de alții. O mulțime mai puțin compactă, dar făcând totuși parte din hoarde. Râse de un afiș publicitar și se scobi în ureche. Un bărbat îi surprinse privirea, iar ea își lăsă repede ochii în jos. Observă murdăria de pe pereți și trasă cu degetele cercuri în jurul petelor de pe banchete. Înregistră fiecare detaliu al compartimentului.

Se afla, la fel ca și Dante, la mijlocul vieții, acolo unde se credea că adună cunoaștere și devine înțeleaptă. Asta presupunea că-și folosise anii anteriori pentru studiu și practică, asemeni poetului, însă ea și-i măsurase în excese de weekend și vacanțe europene. Ani de zile, fusese productivă la locul de muncă, dar cât se poate de lenește serile. Timpul se scursese și ea câștigase bani. Stătuse neclintită în cutia ei. Fusese ziaristă ani de zile, urcând lent în carieră. Scria despre artă. Înțelegea — era destul de clar pentru ea — că era făcută să fie condusă, nu să conducă. Nu prea avea entuziasm pentru jocurile de putere și controlul tiranic al fiefurilor. Viața ei se sprijinise pe câteva elemente-cheie: încrederea în slujbă, dragostea părinților ei, relația cu Liam. Toate acestea o împiedicaseră să se gândească la alte lucruri prea profund.

Recent, însă, începuse să se simtă dislocată. Moartea mamei ei, în ianuarie, fusese punctul de plecare. Înțelegea că era un proces natural, inevitabil și de necontestat, dar o scosese din rutină și nu se mai putea echilibra. Se dedicase muncii și fusese felicitată pentru perseverență, dar noaptea era tulburată de vise urâte, de teama de gol, de haosul interior pe care încercase să-l țină bine îngropat, conștientă că experiența ei era comună, nu excepțională, și că ar trebui, de fapt, să-și țină firea. Îi era dor de mama ei, desigur, îi simțea lipsa ca pe o adâncime neagră și tăcută, și se gândea că era imposibil ca aceasta să fie condiția naturală a vieții. I se părea că s-a produs o deplasare seismică; pământul se crăpase, dezvăluind profunzimile de dedesubt, forme îmbrăcate în umbre.

Mintea ei crea analogii, aluzii la o plângere mai profundă. Se simțea agitată și avea vise pline de mișcare. Gândurile o rețineau, o împiedicau să fie utilă. Îi lipsea o metaforă definitorie, un sens al coerenței. Se simțea constrânsă de modelul social care îi estompa instinctele. Avea nevoie de o mitologie locală, un sentiment al rațiunii de a fi. În loc de asta, clocotea de frenezie și obscenitate. Putea să înjure tot drumul spre casă, blestemând strada și condamnându-i pe cei inocenți, deopotrivă cu cei vinovați. Observa că percepția ei despre lucruri se schimba și era năucitor să se gândească la asta. În loc să se vadă pe sine drept centrul micii sale lumi, iar orașul ca pe un fundal al vieții sale, începu să vadă totul ca pe un amestec fracturat, o confuzie nebună de atomi în competiție, milioane de oameni zbătându-se să trăiască. Îi lipsea o doctrină, o chemare semnificativă. Era înconjurată de maniaci, dar ea însăși era indecisă. Toate căile păreau la fel de imposibil de străbătut. Era într-un labirint, dar fără ghemul de ață! Dezorientată, mai presus de orice, și nu putea îngenunchea să se roage, fiind sigură că asta n-ar ajuta-o deloc.

În martie, preocupată de faptul că se simțea atât de detașată, îi ceruse lui Liam s-o ia de nevastă. Liam răspunsese nu, ceea ce o șocase profund. Mai mult decât atât, se simțea groaznic de jignită. Continuaseră să mai trăiască împreună câteva luni, dar oricine ar fi putut spune că relația lor fusese subminată. Erau zile în care simțea că totul este o comedie macabră, generată de situația absurdă în care se găsea. În timp ce ceasul continua să ticăie, ea își petrecea durata nedeterminată a vieții în metrou, ținându-se strâns de o bară metalică, așezată la biroul ei și verificându-și

mesajele, câștigând bani și umplându-și burta. Acest sentiment al ridicolului se strecura în proza ei. În aprilie, scrisese un articol despre dansul suedez contemporan care începea cu: „Întuneric, întuneric, întuneric, toți mergem în întuneric. Dansatorii au dispărut sub deal."[1] Editorul-șef venise la biroul ei și-i ceruse să elimine rândurile ofensatoare din calculator. „Niciodată", spuse el, „să nu mai citezi niciodată porcăria aia."

În mai, scria în fragmente. Era o situație nefericită, deoarece slujba ei era de a scrie și de a explica, de a produce cantități de proză lucidă. În loc de asta, se uita fix la computer, ținând în mână notițele unei povești. Stânjenită, scrise : „Romanul modernist." După încă o oră: „Rosa Lane raportează." Apoi, se făcu ora prânzului, așa că scrise: „De Prânzul e un Prânz al Dragostei, Prânzește." Mai târziu, scrise: „Desprinde-te" și „De zarva muritoare"[2], pe două rânduri. Din greșeală, apăsă butonul *Trimite*, expediind acele câteva fraze editorului, care le ignoră. Capacitatea de a se concentra părea să-i scadă. Dacă odată obișnuia să citească ziarul în fiecare zi, observând preocupările societății și ale colegilor săi, acum frunzărea câteva pagini și-l arunca. Rămânea cu câteva cuvinte disparate — „VINĂ", „ÎNRĂUTĂȚEȘTE", „AMÂNAREA PEDEPSEI", „TĂCERE" — și câteva imagini: o mamă care țipă, un model îmbrăcat în satin, o victimă a unui bombardament. Nici una nu părea să aibă sens. Acum scria: „Eu vreau. Noi vrem." Iar după aceea: „Ce este asta?"

---

[1] Parafrază după *East Coker* (poem din ciclul *Patru cvartete*) de T.S. Eliot (n. red.).

[2] *Hamlet* de William Shakespeare, act III, sc. I (n. red.)

Într-o seară, pe la sfârșitul lui mai, se trezi stând pe o stradă — nu era foarte sigură unde se afla — și i se păru că strada se tot lărgea, iar numărul autobuzelor și mașinilor se înmulțea la nesfârșit, în timp ce șirurile de oameni se întindeau etern, alături de fantomele celor morți, mișcătoare și clare în lumina apusului. „Nu mă gândisem", spuse ea cu voce tare, atrăgând privirile tăcute ale celor din jur. „Al naibii de mulți suntem", adăugă ea. Merse clătinându-se pe lângă Albery, uitându-se la halourile neoanelor și ale lămpilor de stradă, dar și la umbrele care izvorau dinspre aleile șerpuite. Apoi, mulțimile părură să dispară cu totul, iar ea se gândi la hoții de poșete și la negustorii ambulanți, de mult dispăruți, rămășițe ale unei alte vremi. Se gândi la ei, înfășurați în mantourile și capele lor, încălțați cu pantofi cu catarame, purtând pălării și mustăți, și la mirosul străzilor — de gunoi și hoituri. Dispărură și ei, iar ea își imagină orașul mort și descompus, în timp ce un vânt feroce bântuia pământul. Se scutură de acea imagine deoarece o făcea să se îngrijoreze. Pentru că autobuzele păreau supraaglomerate și bete de greutate, se întoarse acasă pe jos. Trei ore mai târziu, ajunse la apartamentul ei, plină de praf și transpirație, vorbind încet de una singură.

Faptul că își părăsise slujba avu câteva consecințe imediate. Peter, editorul-șef, îi dădu telefon, fapt fără precedent. Cu gravitate și dezamăgire în glas, el spuse:

— Ce faci, Rosa? Ești bolnavă?

Nu e bolnavă, explicase ea. Îi spuse că se simte bine. Voia doar o schimbare de direcție. „Spre ce?" întrebase el. Era ca și când ar fi rostit o blasfemie în biserică. Se gândi la el ca la un confesor, cu barbă și burtă, așezat în biroul lui cu

vedere spre stradă. Nu mergea niciodată acasă înainte de ora zece seara. Avea o nevastă și o grămadă de copii. O slujbă bine plătită, care îi dădea putere. Lua prânzul cu politicieni, artiști, scriitori, înțelepți contemporani și comentatori creduli; toți cei pe care îi invita la prânz se conformau și îi vorbeau cu convingere. O Viață Bună, în opinia lui.

— Ai muncit din greu ca să ajungi aici, spuse el.

Ea îi mulțumi, apoi îi spuse că nu se poate întoarce.

— E ridicol, spuse el. Sună-mă, dacă te răzgândești. Dar nu lăsa să treacă prea mult timp.

Ea spuse:

— Ești foarte amabil.

— Haide, Rosa, mai acordă-ți o șansă.

Suna rezonabil, iar ea spuse că se va gândi la asta. Îi mulțumi, iar după aceea el dispăru definitiv.

— Chiar vrei să irosești totul? a fost versiunea lui Grace, două zile mai târziu.

Grace — cu compasiune, refuzând dovezile — o mustră la o sticlă cu vin. O mustrare din partea lui Grace nu era una obișnuită. Era o adevărată dramă, cu zgomot și furie. Grace era cu-adevărat uimitoare. Îi plăcea să fumeze și să azvârle cu cuvinte. Vorbea fără încetare și acest lucru o atrăsese pe Rosa la început. Era o prietenă relativ nouă; greu de spus dacă nu cumva era mai mult prietena lui Liam decât a Rosei. Rosa o descoperise la o petrecere și se împrieteniseră repede. Aducea mâncare la pachet și sticle cu vin și petreceau ore întregi în apartamentul lor. Era o persoană cu care te simțeai bine: era spirituală, amuzantă, într-un fel conspirativ. La petreceri făcea comentarii